

**Scurta cronică a
ANNEI MAGDALENA BACH**

Traducerea din limba germană de
George Sbârcea

GRAFOART

Cuprins

PREFAȚĂ.....7

Capitolul 1

*Cum s-a ivit capelmaistrul Johann Sebastian Bach din vietele orgii, asemenea Sfântului Gheorghe, cum singuratica auditoare a fugit înfiorată din biserică, și cum a devenit tânăra Magdalena soția atotputernicului Bach, pe care l-a înțeles cu desăvârșire, pentru că-i era drag din tot sufletul.....*19

Capitolul 2

*Despre tinerețea lui Sebastian la Eisenach, Lüneburg și Arnstadt, despre căsătoria lui la Mühlhausen, despre activitatea de capelmaistru la curtea din Weimar și Köthen și despre jalnica lui văduvie.....*43

Capitolul 3

*Despre apropierea de Dumnezeu a lui Sebastian și nunta mea, despre Caietul pentru pian și exercițiile de digitație, despre bucuriile de părinte și maestru, despre Clavecinul bine temperat și despre „mâncătoarea de fugi”.....*97

Capitolul 4

*Cum și-a trecut Sebastian soția-mireasă peste pragul casei cantorului din Leipzig, cum a devenit el regele organiștilor, „vestitul” Bach care scria cantate și motete, cum se chinuia el la școală, dar crea și preda muzică între pereții căminului său într-o beatitudine paradisiacă.....*127

Capitolul 5

*Despre viața și moartea copiilor lui Bach, despre mândria și faima lui Sebastian în oraș, despre voiajurile sale muzicale și despre înțelepciunea cărților.....*209

Capitolul 6

*Despre universul muzicii lui Bach:
de la bucuriile lumesti la Patimi.*249

Capitolul 7

*Despre căsătoria fiicei noastre, despre vizita lui Sebastian la regele Prusiei, despre Ofranda muzicală și Arta fugii, despre ultimele chinuri și cel de pe urmă strigăt al sufletului său:
„Iată-mă, Doamne, în fața tronului tău!”267*

PREFAȚĂ

Nu se știe precis cine este autoarea *Scurtei cronici a Annei Magdalena Bach*. Se știe doar că este o scriere apocrifă și că, absorbită în durerea ei, văduva cantorului din Leipzig nici n-ar fi fost capabilă să-și ia cititorii de mână cu atâta siguranță și să-i ducă la țintă, întocmai ca un scriitor experimentat, cu singura condiție de a i se acorda încredere. *Scurta cronică* nu are nimic din glasul șovăitor, din respirația scurtă și întretăiată a scriitorilor ocazionali care încearcă să reconstituie cu tehnica mozaicarilor pe omul viu, cu existența lui de fiecare zi, cu bucuriile și suferințele lui neștiute. Dimpotrivă, mijloacele simple ale narațiunii și echilibrul construcției ei acordă întregii biografii caracterul unei reușite depline în cadrul genului. Ea deschide o fereastră largă asupra umanității complexe a lui Johann Sebastian Bach, pătrunzând dincolo de experiențele personale ale artistului cu scopul de a descoperi o sinteză inedită a lui, adeseori prin redarea unor episoade colorate liric și, aparent, lipsite de altă semnificație decât aceea a pitorescului biografic, dar cu un tâlc profund în interpretarea psihologică.

Capitolul 1

Cum s-a ivit capelmaistrul Johann Sebastian Bach din vuietele orgii, asemenea Sfântului Gheorghe, cum singuratica auditoare a fugit înfiorată din biserică, și cum a devenit tânăra Magdalena soția atotputernicului Bach, pe care l-a înțeles cu desăvârșire, pentru că-i era drag din tot sufletul.

Am primit azi, în singurătatea mea, o vizită care mi-a înveselit inima. M-a căutat Caspar Burgholt, altă dată cel mai iubit dintre discipolii scumpului meu Sebastian, îmbătrânit și dânsul între timp. I-a trebuit însă o oarecare stăruință ca să poată da de urma bătrânei doamne Bach în părăsirea și sărăcia ei, de când zilele fericite ale familiei au fost prea curând date uitării.

Avem multe să ne împărtășim unul altuia, bătrânul și cu mine. El vorbea de succesele sale modeste, de nevasta și de copiii săi mărișori, dar am vorbit îndeosebi despre cel care ne părăsise, lui maestru, iar mie soț. După ce, în convorbirea noastră prietenească, am reînviat multe amintiri minunate în anii aceia fără seamăn, Caspar a rostit câteva cuvinte care împrumută pe neașteptate un rost mai adânc vieții mele de singurătate și restriște.

Capitolul 2

*Despre tinerețea lui Sebastian la Eisenach,
Lüneburg și Arnstadt, despre căsătoria lui la
Mühlhausen, despre activitatea de capelmaistru la
curtea din Weimar și Köthen și despre jalnica lui
văduvie.*

Astfel a început viața mea. Mi se părea că toate câte mi se întâmplaseră înainte nu fuseseră decât pregătirea și așteptarea acestei noi vieți. Înainte însă de a istorisi peripețiile anilor de nețărmurită fericire, pe care cerul mi i-a hărăzit alături de Sebastian, aș dori să vorbesc despre cele aflate de la dânsul și de la alții în legătură cu copilăria și tinerețea lui, despre anii când n-am putut fi încă alături de el; pentru că, dacă vreau ca scurta mea cronică să fie prețuită de posteritate, trebuie să consemnez în ea toate câte le știu despre viața lui, de la naștere până la moarte.

S-a născut la Eisenach și, pentru mine, are o deosebită importanță faptul că el a văzut lumina zilei în luna martie⁹, așadar în postul cel mare, deoarece pentru perioada postului și a

⁹ *Johann Sebastian Bach* s-a născut la 21 martie 1685, ca fiu al lui *Johann Ambrosius Bach*, din Eisenach.

Wilhelm Friedemann Bach

(22 nov. 1710, Weimar – 1 iulie 1784, Berlin)

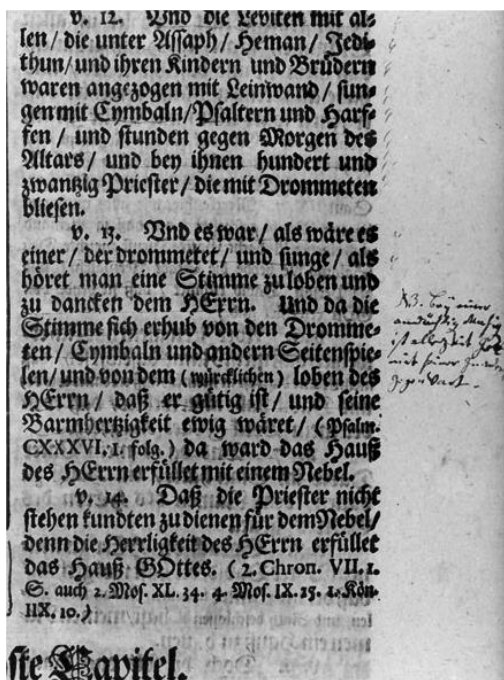
Mulți părinți își iubesc însă tocmai acele odrasle care le pricinuiesc cele mai mari dureri; și Sebastian a făcut la fel, deși inima lui era atât de largă și de adâncă, încât a putut să-i învăluie pe toți copiii săi într-o adevărată gingășie părintească. Cred că l-a iubit pe Friedemann întocmai cum l-am iubit eu pe bietul meu Gottfried, deși Friedemann era un copil talentat, cu o inteligență scăpărătoare, câtă vreme Gottfried al meu nu era decât o biată oiță neroadă și naivă. Îmi vine să cred uneori că Domnul ne dă chiar prin copiii noștri cele mai pătrunzătoare pilde. A dărui viață și apoi a pierde copilul zămislit, această bucurie și

Capitolul 3

*Despre apropierea de Dumnezeu a lui Sebastian și
nunta mea, despre Caietul pentru pian și
exercițiile de digitație, despre bucuriile de părinte și
maestru,
despre Clavecinul bine temperat și
despre „mâncătoarea de fugi”.*

Cred că pe Sebastian nu-l puteai cunoaște cu ușurință decât dacă îl iubeai cu adevărat. De nu l-aș fi iubit de la început, este aproape sigur că nu l-aș fi putut înțelege. Era foarte rezervat în convorbirile despre lucrurile profunde, nu se exprima atât prin cuvinte, cât prin ceea ce era el însuși și, înainte de toate, prin muzica lui, firește. Era omul cel mai credincios din câți mi-a fost dat să întâlnesc. Pare ciudat ceea ce spun, dacă mă gândesc la toți acei buni pastori luterani pe care i-am cunoscut. Au fost oameni de ispravă, care și-au cheltuit viața în predici și pilde morale. La Sebastian însă lucrurile stăteau cu totul altfel. Credința era atât de bine ascunsă într-însul, încât nu ieșea întotdeauna la iveală, dar era acolo și nu uita niciodată de ea. Era ceva în firea lui care, mai ales la începutul căsniciei noastre, m-a umplut de teamă, un fel

Între aceste piese era și o sarabandă gravă și neobișnuit de frumoasă – mi-au plăcut în mod cu totul deosebit sarabandele din suitele și partitele lui Sebastian, deoarece mi s-a părut că îi exprimă caracterul mai bine decât alte lucrări – precum și un menuet mai vesel decât toate pe câte le știu. De altfel, toate piesele erau atât de fermecătoare, încât l-ar fi îndemnat pe oricare pianist la exercițiu.

Notiță scrisă de mână de Bach în Biblia Calov:
 „Într-o muzică liturgică, Dumnezeu este

amănuntele cele mai lipsite de însemnătate să rămână întipărite în mintea acelor care iubesc, așa că s-ar putea ca ultimul meu gând conștient să nu fie ziua nunții sau a nașterii primului nostru copil, ci clipa când a cântat fuga, cuprinzându-mă cu unul dintre brațele sale, sau când m-a sărutat pe pragul casei noastre din Leipzig.

Școala și Biserica Sfântul Toma din Leipzig

Casa asta aparținea școlii, fusese ridicată chiar lângă zidul ei și n-avea decât două caturi.

Capitolul 5

*Despre viața și moartea copiilor lui Bach,
despre mândria și faima lui Sebastian în oraș,
despre voiajurile sale muzicale și
despre înțelepciunea cărților.*

Familia noastră a sporit neîncetat, leagănul a fost mereu ocupat, cu toate că, vai, cumplita mână a morții i-a răpit iar, fără veste, pe câțiva dintre chiriașii lui vremelnici. Mărturisesc că a fost o vreme când mi s-a părut cea mai crâncenă nedreptate să aduci pe lume copii numai spre a-i pierde din nou, îngropând atâta dragoste și atâtea speranțe în măruntele lor morminte lângă care Sebastian și cu mine am stat de-atâtea ori tăcuți, mână-n mână. Sentimentul acesta de revoltă mi s-a părut însă de fiecare dată un adevărat sacrilegiu, astfel că am făcut tot ce mi-a stat în puteri ca să-l înfrâng. Cea mai mare dintre fiicele mele, Christina Sofia, a trăit doar trei ani, al doilea dintre fiii mei, Christian Gottlieb, s-a stins la aceeași vârstă fragedă. Ernestus Andreas a supraviețuit numai câteva zile, pentru ca următorul copil, Regina Johanna, să n-apuce cea de-a cincea aniversare a zilei sale de naștere când ne-a părăsit. Christina

Capitolul 6

*Despre universul muzicii lui Bach: de la bucuriile
lumești la Patimi.*

Simt din nou că trebuie să fac un popas în scurta mea cronică, spre a vorbi despre muzica lui Sebastian, pe care, în timp ce scriam despre dânsul și despre viața sa, am cam neglijat-o, deși în inima mea el și muzica lui nu pot fi despărțite. Mi-e tot atât de greu să-l închipui pe Sebastian fără muzică pe cât de greu mi-ar veni să-mi închipui că muzica lui a fost compusă de altcineva. Oricât ar fi de necesar, nu aș putea scrie vreun tratat savant despre arta lui. Așa ceva n-ar fi capabilă să facă decât o persoană de calitatea domnului Marpurg sau a domnului Quantz, însă mă simt și eu în stare să povestesc câte ceva despre efectul pe care arta lui o avea asupra ascultătorilor.

Când mă apuc să înșir lucrările pe care le-a scris de-a lungul vieții sale, sunt copleșită până și de numărul lor mare. Sunt piesele sale pentru orgă, muzica de cameră, sutele de cantate religioase, marea messă latină, cinci versiuni diferite ale patimilor Mântuitorului, după textul Evangheliilor, concertele de vioară, *Oratoriul de Crăciun*, *Clavecinul bine*

Capitolul 7

Despre căsătoria fiicei noastre, despre vizita lui Sebastian la regele Prusiei, despre Ofranda muzicală și Arta fugii, despre ultimele chinuri și cel de pe urmă strigăt al sufletului său: „Iată-mă, Doamne, în fața tronului tău!”

N-am prea vorbit încă despre Johann Christoph Altnikol⁵⁶, unul dintre discipolii lui Sebastian care ne-a devenit fiu în clipa când s-a căsătorit cu fiica noastră Elisabeta. Venise la noi ca elev al lui Sebastian, cu șase ani înainte de moartea acestuia, și firea lui modestă, plină de blândețe, sânguința lui la învățătură câștigată nu numai inima lui Lieschen, ci și inima mea și pe-a lui Sebastian. Înainte chiar de-a se fi cununat cu Elisabeta îl socoteam ca pe unul dintre fiii noștri. Am băgat de seamă curând că pe Christoph îl ademenea la noi nu numai muzica, iar îmbujorările neașteptate ale lui Lieschen și sfiala ei feciorelnică mi-au adus aminte, adeseori, de vremea când pașii lui Sebastian îmi iuțeau bătăile inimii și-mi înfierbântau obraji de câte ori s-apropiau de ușa mea. Dar

⁵⁶ Vezi nota 38, p. 180.